

Till Teologiska fakultetens fakultetsråd

Undertecknad avger härmed vördsamt utlåtande angående följande pro gradu-arbete i gammaltestamentlig exegetik:

Tore Jungerstam, *1 Mosebok 1:1-2:3 och det babyloniska eposet Enuma Elish. En analys av det gemensamma i kosmogonin och av texternas syfte* (Åbo 2013, 102 s.)

Syfte med denna avhandling är att forska Gen 1:1-2:3 och dess relation till antika främre-orientaliska myter, framför allt till det babyloniska eposet Enuma Elish. Skribenten har själv valt temat och undertecknad i handledarens egenskap har betraktat det som möjlig arbetsuppgift även om skribenten inte har några kunskaper i akkadiska. I mitt utlåtande utgår jag från det att man inte kan förutsätta sådana kunskaper i detta skede utan jämförelse kan göras mellan den hebreiska texten i Genesis och de moderna översättningarna av myter och speciellt Enuma Elish – texter som skribenten har studerat är listade på s. 3 not 14. Att Genesis 1:1-2:3 och Enuma Elish kan vara i relation till varandra har ofta presenterats i forskning. Eftersom Genesis-texten har fått sin form under exilen eller i tidig postexilsk period då en del av Judas folk hade förts i Babylonien blir jämförelsen tidsmässigt och historiskt relevant uppgift.

Avhandlingen har tre huvudkapitel. I kap. 1 presenteras problemet och material. En viktig diskussion är huruvida Gen 2:4a är en del av den första skapelseberättelsen. Skribenten argumenterar övertygande att denna halvvers utgör en börja av en ny text i Genesis. Kap. 2 är avhandlingens huvudkapitel och där gör skribenten en komparativ analys mellan den första skapelseberättelsen i Genesis och antika främreorientaliska skapelsemyter. Kap. 3 sammanfattar skribenten sina forskningsresultat och skisserar också förslag till vidare forskning – skribenten är intresserad av att fortsätta och skriva doktorsavhandling.

Skribenten har valt rätt så krävande forskningstema. Han visar att han kan analysera hebreiska texter och utnyttja exegetiska kunskaper. Han kan använda komparativ analys även om den blir litet stympad på grund av bristfälliga språkkunskaper i antika främreorientaliska språk.

Skribentens analyser är inte alltid tillfredställande i alla punkter. Jag saknar till exempel detaljerad komparativ analys till de delar av Genesis-berättelsen som behandlar skapelse av djur. Skribenten använder också mycket energi för att diskutera utförligt fästet och dess fönster (kap. 2.3) – och han gör detta i viss apologetisk (adjektivet är inte pejorativt här) anda – även om detta tema är

marginellt med tanke på arbetsuppgiften. Det kommer ändå tydligt fram att skribentens framställning är logisk.

Ett annat problem i avhandlingen är sättet hur skribenten har använt sekundär litteratur. Han är beroende av vissa verk och stundvis listar hänvisningar till många andra forskare men inte arbetar konsekvent med sekundär litteratur. Läsaren får inte veta hur olika forskare ser sambandet mellan Genesis och Enuma Elish, det finns ingen riktig forskningsöversikt, och ingen detaljerad argumentation hur skribenten förhåller sig till olika forskares åsikter om detta förhållande. Trots denna svaghet kan man inte säga att själva analysen skulle vara slumpmässig och ologisk.

Arbetets resultat sammanfattas i kap. 3. Skribentens viktigaste forskningsresultat kommer fram på s. 86: ”Min slutsats, baserad på vad jag presenterat i det här arbetet, är att skapelseberättelsen som helhet varken utgår från eller är en av avmytologiserad version av Enuma Elish. Jag instämmer med den avslutande utvärderingen som Heidel gör när han konstaterar att olikheterna är alldeles för stora och likheterna alltför insignifikanta för att hävda ett gemensamt ursprung.”

I kap. 3.2. skisserar skribenten forskningsproblem som ytterligare kunde behandlas. Skribenten skriver att han är intresserad av att jämföra urhistorien i Genesis 1-11 med främreorientaliska motsvarande framställningar. Temat är naturligtvis fascinerande som ett tema i en doktorsavhandling men det kräver också kunskaper i semitiska språk, framför allt i akkadiska.

Analysmässigt stannar gradu i mellannivå. Med tanke på den krävande arbetsuppgiften kan man argumentera att vitsordet magna cum laude approbatur gör rättvisa till avhandlingen och mognadsprov som helhet.

Åbo den 12.9. 2013

Antti Laato

Professor i gammaltestamentlig exegetik med judaistik
Teologiska fakulteten, Åbo Akademi